

1921 15/12 61: 3. beh. af f. t. l. vedr. off. sygeforsikring. (Begravelseshjælp på Færøerne). 1922

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 143 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1832).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1828).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 453, fremsættelsen i tidenden sp. 1327).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Henning Rasmussen: I det forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond, som den højtærede handelsminister har fremsat, er der foreslået 2 ændringer til den nugældende lov.

Den første ændring, en tilføjelse til lovens § 6, går ud på at tydeliggøre, at i tilfælde af, at et dansk firma optræder som underleverandør over for enten et andet dansk firma eller et udenlandsk firma, der står som hovedleverandør vedrørende en større leverance til et firma i et andet land, kan der ydes eksportstøtte til den pågældende underleverandør, selv om han ikke har en fordring på den endelige køber, naturligvis forudsat at de sædvanlige betingelser for at opnå eksportkredit i øvrigt er til stede.

Ifølge bemærkningerne til lovforslaget og handelsministerens fremsættelsestale sker der ved den foreslåede tilføjelse til § 6 ikke nogen udvidelse af den pågældende lov, idet handelsministeren er af den formening, at sådanne leverancer også kan forsikres efter loven, som den nu er affattet. Hensigten med tilføjelsen er derfor kun at slå fast, at sådanne forretninger falder ind under loven, med andre ord at bortvejre den tvivl, der måske trods alt kan opstå angående fortolkningen af den nuværende § 6, og samtidig at tydeliggøre over for erhvervslivet, at sådanne forretninger kan opnå eksportkreditstøtte. Jeg kan derfor tilslutte mig den foreslåede ændring. Det har jo en værdi i sig selv, at loven er så

[Henning Rasmussen.]

tydeligt affattet, at folk kan forstå, hvad den indeholder.

Den anden ændring, der er foreslået, går ud på en forhøjelse af statens samlede garantiansvar fra 1½ milliard kr. til 2½ milliard kr. Det er jo store beløb, der er tale om; men der er vel nok grund til at gøre opmærksom på, at det ikke er penge, staten skal af med; beløbet angiver kun det maksimum, inden for hvilket eksportkreditrådet kan give garantier. Årsagen til, at der nu er stillet forslag om forhøjelse til 2½ milliard kr., er, at erhvervslivet i stigende omfang gør brug af eksportkreditstøtten. Den 1. juli 1960 var det samlede garantiansvar 860 mill. kr. Et år senere var det vokset til godt 1,2 milliarder kr., og i dag nærmer det sig stærkt 1,4 milliarder kr., altså nær ved loftet. Vi skulle jo nødig komme i den situation at måtte afslå andragender om eksportkreditstøtte, fordi der ikke er plads til at imødekomme ansøgerne inden for den givne beløbsramme, så landet vil gå glip af en række eksportforretninger, som ellers ville være kommet i stand.

Når interessen for eksportkreditte i de senere år har været så stærkt voksende, hænger det sammen med specielt to ting; den ene er, at især industrien er blevet betydelig mere eksportindstillet end tidligere, hvad den stigende industrieksport viser. Den anden er, at konkurrencen på verdensmarkedet er blevet hårdere, specielt hvad angår kredittiden. Det er efterhånden blevet ganske almindeligt, at det er nødvendigt at give flere års kredit ved salg af især investeringsgoder ved eksport til de oversøiske markeder specielt. Eksportørerne kan i de færreste tilfælde selv finansiere sådanne langvarige kreditter, og her træder så eksportkreditte til hjælp.

Jeg synes også, der er grund til at understrege, at hvad enten Danmark bliver medlem af det europæiske fællesmarked eller ej, er det vigtigt, at man fortsat kan forøge eksporten til de oversøiske markeder. Som det fremgår af eksportkreditrådets beretning, er det en ret betydelig del af vor eksport til disse områder, der nyder godt af eksportkreditstøtten. Jeg vil fremhæve, at det f. eks. er næsten halvdelen af eksporten til de sydamerikanske lande,

der forsikres gennem eksportkreditte. Det illustrerer, hvilken betydning ordningen har specielt til områder, hvor man må regne med at der ligger store markeder i fremtiden. Det er derfor nødvendigt, at samfundet gør, hvad der er muligt for at støtte erhvervslivet i konkurrencen på disse markeder.

Jeg skal på mit partis vegne anbefale, at garantiansvaret forhøjes til de 2½ milliard kr.

Formanden: Jeg henstiller, at der er mere ro i salen.

Anker Lau: Loven om Danmarks erhvervsfond var jo et led i den tilpasning til de store markeder, som vi foretog for et par år siden, og den skulle vel gøre det muligt at tilvejebringe et tilstrækkelig stærkt økonomisk rygstød for et stort eksportfremstød, især i områder, der var nye for os, og som indeholdt økonomiske og politiske risikomomenter, som man ikke under almindelige forhold kan forlange at det almindelige erhvervselv selv skal kunne klare. Nu er det jo ingenlunde alene den slags, lovens forskellige former for forsikring og kaution bruges til, og det vil nok være rigtigt, at vi i et udvalg får lejlighed til nærmere at se på, hvordan loven hidtil har været benyttet.

Det var jo ikke uden betænkelighed, at mit parti i sin tid stemte for loven. Vore betænkeligheder gjaldt både den form, som man gav kautionen, og de meget vidtgående bemyndigelser, man gav den højtærede handelsminister. Vi havde som bekendt hellere set, at erhvervene og pengeinstitutterne selv havde fundet ud af at løse denne opgave. Det var imidlertid ikke muligt at finde tilstrækkelig forståelse for dette, hverken i det høje ting eller uden for. Med hensyn til de bemyndigelser, der er givet den højtærede minister, fik vi jo for nylig et stærkt indtryk af, hvor vidtgående de er, den dag, vi her i tinget diskuterede den kongelige ballets turné i USA, hvis underskud som bekendt blev dækket af denne fonds midler.

Det er i sig selv betænkeligt, selv om der betales en præmie, at fjerne den største part af den forretningsmæssige risiko fra de parter, der skal gøre forretningerne, og

[Anker Lau.]

man kan heller ikke helt se bort fra, at nogle kreditmidler måske får en forkert anvendelse, medens andre, sundere forretninger måske ikke kan få den fornødne kredit. Det vil nok have interesse nærmere at få oplyst, hvilke kriterier der lægges til grund for tilsagn eller afslag. Af eksportkreditrådets beretning fremgår det, at loven overvejende bruges af større selskaber til finansiering af store forretninger, der næppe kan være helt fremmede, medens meningen vel oprindeligt var at støtte ny eksport og ungt initiativ.

Trods alt må vi imidlertid erkende, at loven løser en betydningsfuld opgave, som ikke kunne løses på anden måde, og at loven udnyttes i en grad, der vel overstiger alles forventninger. Når dette er tilfældet og der tilmed synes at være overskud på fondens regnskab, vil vi ikke afvise forslaget om at udvide beløbsrammen fra 1½ milliard til 2½ milliard kr.

Om ændringen til § 6 er påkrævet, er jeg ikke i stand til at bedømme uden nærmere begrundelse, men det kan vi jo tale om i det kommende udvalg.

Jeg vil dog gerne tilføje, at en økonomisk politik, der fremmer den almindelige kapitaldannelse i erhvervslivet selv, er den rigtige vej at gå, men dette har jo desværre lange udsigter under de nuværende politiske forhold.

Og så lige en ting til. For 2 år siden udtalte jeg frygt for, at denne lov ville give anledning til opbygning af en ny stor og dyr administration. Dette var den daværende handelsminister imidlertid ikke særlig bange for, men jeg er bange for, at jeg har fået ret, thi af beretningen fremgår det, at alene husleje og varme koster omkring ¼ mill. kr. Men også dette må vi se på i udvalget.

Jeg skal med disse ord tilsige velvillig behandling af det fremsatte lovforslag.

Weikop: Det turde vel være overflødigt at sige, at mit parti vil støtte en hvilken som helst fornuftig bestræbelse for at fremme eksporten, vel vidende, at eksport skaber velstand og er en forudsætning for en høj levestandard. Andre lande søger ad forskellige veje at fremme eksporten og afstår vel endog ikke fra at give subsidier

under en eller anden form, som måske kan være vanskelig at eftervise. Vi er vel et af de lande i Europa, der er mest interesseret i, at statssubsidier til fremme af handel forsvinder, og selv om der måske kan være nogle erhvervsgrøner, som ønsker at bevare fordelene under en eller anden form, er det sikkert i landets og også i eksportørernes interesse, at man afskaffer alle fordelene, der ydes i form af klingende mønt. Jeg tror derfor, det i det lange løb er en fordel, at dollarpræmieringen nu afskaffes, så at vi med fuld ret vil kunne rette bebrejdelser mod de lande, der benytter sig af statsubsidier, hvad enten disse fremtræder åbenlyst eller mere i det skjulte.

Helt anderledes stiller det sig med eksportgarantierne. Loven om Danmarks erhvervsfond, der gennem eksportkreditrådet formidler forsikringer, kautioner og garantier, hviler jo på det grundlag, at det eksporterende erhverv selv skal dække administration og tab gennem en passende præmie, præcis som man gør det, når man dækker risikoen for en skade eller et tab gennem et forsikringsselskab.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Anker Lau i, at der havde været klarere linjer, dersom erhvervene selv havde fået mulighed for at skabe et organ til at formidle risikoen ved eksportforretninger, fremfor at det nu ligger i et statsorgans hænder. Man skal selvfølgelig ikke græde over spildt mælk, men jeg kan ikke lade være med, ligesom det ærede medlem hr. Anker Lau, at nævne det, fordi jeg stadig er af den opfattelse, at erhvervene ikke bør skrinlægge denne tanke, men bør gribe til, hvis der skulle opstå en chance for at tage eksportkreditforsikringerne ud af statens hænder. Jeg tror også, staten vil være interesseret heri, fordi et organ uafhængigt af staten og statsadministrationen kun med urette kan mistænkes for at yde eksporten en fordel. Erhvervene ville så også have den fordel, at præmierne ville blive fastsat af erhvervene selv og kun blive af den størrelse, som erhvervene selv vurderede som nødvendig for at dække risikoen.

Man kan vel sige, at det er glædeligt, at ministeren foreslår garantiansvaret forhøjet med 1 milliard kr., fordi man jo rent umiddelbart forbinder den tanke hermed, at nu sker der en betydelig udvidelse af

[Weikop.]

eksporten. Men det skal man nu ikke være sikker på at der gør. Det, der formentlig er ved at ske, er vel, at eksportører, der ikke har været tilstrækkelig opmærksom på kreditfondens virksomhed, nu efter — jeg tør ikke sige den agitation, men i hvert fald efter de oplysninger, som eksportørerne har fået i den senere tid, i større udstrækning kan benytte eksportkreditfonden som et middel til at sikre sig.

Nu kan man måske sætte et spørgsmålstegn ved, om man skal udvide garantiansvaret med 1 milliard kr.; det er ganske vist garantier, men 1 milliard kr. er dog alligevel penge. Når jeg siger, at man skal sætte et spørgsmålstegn derved, skyldes det, at garantiansvaret i øjeblikket reelt kun er udnyttet med ca. 1 milliard kr., medens ca. 300 mill. kr. er tilsagn, om hvilke man ikke ved, om de bliver effektive.

Når man går over til at afskaffe tilsagn — sådan forstår jeg det — med et uforbindende løfte om i givet fald at yde støtte, vil formentlig tilsagnet fremover sikkert falde betydeligt og behovet for en udvidelse af garantiansvaret blive tilsvarende mindre. Vel er vi interesseret i at fremme eksporten, og der er ikke noget urimeligt i at yde garantier, når det drejer sig om fjerntliggende lande, hvor der også er politisk risiko; det er for så vidt noget afgørende, men nødvendigheden af at garantere for eksport til f. eks. de nordiske lande står mig ikke helt klar. Det er muligt, at det er fornuftigt og rimeligt i enhver henseende, men det ville være ganske rart at få oplyst noget herom under det kommende udvalgsarbejde.

Nu må man ikke tro, at jeg siger dette for at vise nogen surhed over for selve formålet; det, jeg siger her, er alene udtryk for, at man efter min mening naturligvis bør bedømme og vurdere rimeligheden af at udvide garantierne med 1 milliard kr. Det vil mit parti meget gerne være med til at undersøge, men til gengæld ønsker vi, at sagen bliver grundigt bedømt, før der gives grønt lys.

Stats- og kommunegaranti for lån og statsgaranti for solvens eller hjemførsel af fremmed valuta har vel også den virkning, at det for den pågældende eksportør bliver lettere at låne til formidling af selve

eksporten. Jeg forstår, at man også i eksportkreditrådet er opmærksom på, at der kan opstå visse likviditetsproblemer. Det er derfor betryggende at vide, at der er truffet en ordning, hvorefter bankerne, omend kun i et vist omfang, kan få forsikrede fordringer genbelånt i nationalbanken. Når jeg siger, at det kun er i et vist omfang, er det, fordi det vel kun omfatter fordringer i forbindelse med længerevarende levering, altså kreditter, der løber over 2 år eller længere. Imidlertid er det interessant, at bankerne, så vidt jeg forstår, kan opnå akkurat den samme genbelåning, selv om der ikke er tegnet forsikring, for hvis det ikke var tilfældet, ville der faktisk være tale om forskelsbehandling, og man kan vel ikke komme uden om, at der tidligere er sket en forskelsbehandling med hensyn til statsgaranterede og kommune-garanterede lån.

Når jeg nævner dette, er det, fordi man i denne kreditrationeringstid bør tilgodese praktisk taget alle eksportørers kapitalbehov, hvad enten det drejer sig om eksportforsikret eller ikke-eksportforsikret udførsel. Det er formentlig ret afgørende.

Nu drejer det sig jo her om garantier, men man kan ikke komme uden om, at hvis det, jeg havde nær sagt skulle gå helt tosset, kan også skatteydernes penge komme i klemme. Man kan næsten sige, at det alene kommer til at bero på eksportkreditrådets administration — som jeg i øvrigt har stor respekt for — det kommer til at bero på, hvad der opsamles af midler til imødegåelse af tab i eksportkreditfonden. Det var vist et beløb på 200 mill. kr. i dollarpræmiering på biler, der i en vis forstand blev røvet til denne kasse, og endvidere er der den, om jeg så må sige, gamle eksportkreditfonds midler. Eksportkreditfonden er således alt i alt en god stødpude, men det må også indrømmes, at skal vi op på en garantisum på 2,5 milliard kr., er det nødvendigt at have en god stødpude. Jeg forstår, at eksportkreditrådet gør alt muligt for at undersøge forholdene og skabe fasthed i administrationen uden at inddrage sig på at yde garantier, hvor risikoen er for stor.

Det glædede mig at læse, at man også ser nøje på forholdene, når det drejer sig om reklamefremstød. Jeg håber derfor;

[Weikop.]

at man, hvad enten det nu drejer sig om balletten eller tivoligarden, i fremtiden vil følge de fastsatte regler, der går ud på, at der kun kan ydes støtte til formål som reklamefremstød, hvis der forud forelægges et budget, som kan godkendes. Desuden vil man kun være med til at dække højst ca. 50 pct. af eventuelle tab her. Jeg nævner dette, fordi jeg regner med, at den højtærede handelsminister vil modsætte sig det, hvis nogen anden højtstående statsrepræsentant kunne tænke sig at bryde sådanne regler ved ganske simpelt at gå hen og hente pengene i kassen. Jeg tror, det er meget rart at få helt klare linjer i dette spørgsmål.

Disse noget spredte bemærkninger skal betyde, at vi ser med velvilje på lovforslaget, men vi vil som sagt gerne drøfte hele ordningen, inden vi går med til det. Vi indser fuldt ud, at såkaldte politiske garantier er nødvendige, for det er da klart, at der må være et organ — det kan eksportørerne ikke klare selv — der kan fritage eksportørerne for tab, der opstår ved politiske forviklinger, også fordi det vel til syvende og sidst bliver staten, der må anmelde krav på en stat, som undlader at opfylde sine økonomiske forpligtelser.

Må jeg til sidst sige, at jeg godt kan indse, at den højtærede minister for at klargøre loven foreslår, at der skal kunne ydes garanti for delvise leverancer, der indgår som led i en stor leverance, men rent umiddelbart, når man ikke har været inde i det før, skulle man mene, at den, der eksporterer, må forsikre og derefter ordne sig med sine underleverandører. Jeg forstår imidlertid efter fremsættelsen, at det ikke altid er så enkelt, som man skulle antage, og derfor forstår jeg udmærket godt, at den højtærede minister har fremsat sit lovforslag. Vi ser som sagt med velvilje på det og kan vel få yderligere oplysninger, når vi kommer til udvalgsbehandlingen.

Helge Larsen: Jeg tror ikke, jeg er i stand til at give yderligere begrundelser for dette lovforslag, end der allerede er givet af de foregående ærede ordførere og i den højtærede ministers fremsættelsestale. Jeg og min gruppe har fuld sympati for dette lov-

forslag og støtter det fuldt ud uden noget forbehold.

Jeg vil gerne føje til, at netop på baggrund af, at det danske samfund i disse år gennemgår en udvikling i retning af større og større industriproduktion, finder jeg forslaget om udvidelse af eksportkrediten meget betydningsfuldt, fordi ordningen er med til at sikre og øge den afsætning af industrivarer, som er så væsentlig for industriens udvikling.

Aksel Larsen: Jeg kan formodentlig heller ikke føje noget til de anbefalinger af lovforslaget, der allerede er fremkommet, eller de begrundelser for forslaget, der er fremsat af bl. a. den højtærede minister.

Jeg har dog imidlertid et par bemærkninger måske ikke om selve lovforslaget, men om de vilkår, hvorunder erhvervslivet arbejder, og hvorunder navnlig eksport-erhvervene og især eksportindustrien arbejder. Man kan jo altid være tvivlrådig med hensyn til, i hvor høj grad staten skal give sig til at støtte erhvervslivet, men når det drejer sig om eksporterhvervene — og i dette tilfælde naturligvis i særlig grad industrien — må man tage i betragtning, at andre lande i temmelig høj grad støtter deres eksportindustri; og hvis vi vil skaffe nogenlunde rimelige vilkår, bliver vi nødt til under en eller anden form at hjælpe eksportindustrien, ganske vist ikke ved direkte tilskud eller noget sådant, selv om jeg ikke tvivler på, at man gør det i andre lande, men ved i hvert fald at sørge for, at eksportindustrien får nogenlunde billige penge at arbejde med. I hvert fald bør staten gøre, hvad den kan for ikke at skaffe erhvervslivet vanskeligheder, der forøger dets omkostningsniveau, hvilket dels kommer til at gå ud over befolkningen herhjemme, som får dyrere varer, dels kommer til at gå ud over eksporterhvervenes konkurrenceevne.

Jeg tror derfor, at man ikke alene skal interessere sig for at udvide eksportkreditterne som her foreslået, således at man er sikker på, at man kan imødekomme rimelige ønsker, men man skal arbejde på at gøre det hele mere smidigt, end jeg tror det er i øjeblikket, hvor jeg har indtryk af at det i visse tilfælde kan tage temmelig lang tid, inden man får en sag i orden. Jeg

[Aksel Larsen.]

er naturligvis tilhænger af, at administrationen billiggøres — det ærede medlem hr. Anker Lau var inde på dette — men mere væsentligt ville det være, om det hele kunne gå mere smidigt, og som sagt om omkostningerne kunne blive sænket derved. Om der er nogen mulighed for at klare eksportkreditterne uden at gå omvejen over bankerne, ved jeg ikke, men vi kan tale om det.

Derimod ved jeg, at rentefoden er alt for høj, og her kan staten ikke sige sig fri for et hovedansvar; staten må have hovedansvaret for, at diskontoen er så høj, som den er. Jeg synes derfor, at man, samtidig med at man udvider omfanget af støtten til eksporten gennem udvidelse af erhvervs-kreditten, bør interessere sig for at få rentefoden sat ned, og jeg håber, vi kan komme til at tale også om disse ting mellem lovforslaget første og anden behandling.

Dermed giver jeg selve lovforslaget min anbefaling på mit partis vegne.

Rimstad: Ved behandlingen af lovforslaget om ændringer i valutaloven sagde det ærede medlem hr. Weikop til mig — lidt spydigt, synes jeg — at jeg øjensynlig havde drevet historiske studier. Jeg havde nemlig efter ringe evne sat mig ind i lovforslaget, som vi dengang skulle lovgive om ændringer til, og jeg havde samtidig studeret de fødselsveer, lovens behandling tidligere havde givet anledning til. Jeg beklager, at jeg også denne gang må bekende, at jeg har drevet sådanne af den ærede konservative ordfører mindre værdsatte historiske studier, men de har været nødvendige, for at jeg kunne danne mig et billede dels af forslagsstillernes hensigter, dels af forslaget politiske muligheder og politiske baggrund.

Ved første behandling af lovforslaget om Danmarks erhvervsfond i januar 1960 sagde den ærede socialdemokratiske ordfører, at lovforslaget kun tog sigte på at behandle to af de tre områder, som den på det daværende tidspunkt eksisterende lovgivning berørte. De bibeholdte områder var dels en eksportkreditordning, dels en støtte til eksportfremmende foranstaltninger. Det område, der var gået ud, handlede om udlån til industri- og håndværksvirksomheder.

Mine historiske studier fortæller mig nu,

at man fra socialdemokratisk side, antagelig med forsæt, har ønsket i lovgivningsarbejdet at udskille de to områder fra det tredje, måske for at kunne nå frem til bred tilslutning omkring en eksportfremmende lovgivning. En socialiseringspræget tilskudslovgivning kunne her, såfremt den var hæftet sammen med de eksportfremmende bestemmelser, have virket prohibitivt på de sidstes gennemførelse på bred basis.

Vort parti ønsker ikke i almindelighed at støtte statsindblanding i erhvervslivet; derfor stemte vi imod loven om tilskud til visse erhvervsvirksomheder. Men vi betragter ikke det foreliggende lovforslag som et tilskudsforslag. Det yder vel en støtte til eksportproduktionen og eksporten, men for det første koster denne støtte ikke staten noget, da ordningen hviler i sig selv, for det andet må hele forholdet ses under synsvinklen ydelse-modydelse på grund af samfundets store interesse i at tage en stadig voksende valutaindtjening hjem. En sådan er grundlaget for vor stigende levedof. Når man sammenholder disse synspunkter med det forhold, at eksportfinansiering internationalt set både i omfang og art indebærer risici af en størrelsesorden, som ingen enkeltvirksomhed eller sammenlutning af virksomheder fornuftigvis kan indgå på at bære, finder vort parti det rigtigt, at samfundets deltagere her løfter i flok.

Ud fra disse betragtninger vil vi give tilsagn om støtte til den højtærede handelsministers forslag om ændringer i loven om Danmarks erhvervsfond.

Handelsministeren (Baunsgaard): Jeg er i den glædelige situation at kunne takke samtlige ordførere for tilslutning til lovforslaget. Det glæder mig, at man her i modsætning til, hvad angår andre forslag, vi har behandlet vedrørende støtte til erhvervslivet, kan møde enighed.

Det ærede medlem hr. Weikop fremdrog det spørgsmål, om en udvidelse på 1 milliard kr. var nødvendig, eller om man eventuelt kunne nøjes med noget mindre. Det er altid et skøn og kan ikke være andet end et skøn, om det foreslåede tal er det rigtige. Jeg er villig til at drøfte dette såvel som de problemer, der foreligger vedrørende ændringen under lovforslagets nr.

[Handelsministeren.]

1. Jeg er klar over, at der her er særlige problemer, som skal uddybes. Jeg er villig til at drøfte dette såvel som beløbsstørrelsen i et udvalg.

Til de principielle bemærkninger, der er gjort af forskellige ordførere, vil jeg gerne som min opfattelse sige, at jeg tror ikke, man herhjemme ret længe skal fortsætte diskussionen om, hvorvidt det er naturligt, at staten går ind i et samarbejde med erhvervslivet, eller om man skulle overlade til erhvervslivet og pengeinstitutterne selv at klare det. Et af det moderne samfunds mest karakteristiske behov er efter min bedømmelse netop behovet for samarbejde mellem stat og erhverv. Det moderne industrisamfund stiller så store økonomiske krav til de enkelte virksomheder, at dette samarbejde er nødvendigt. Næsten overalt, hvorhen man vender blikket i de vestlige lande, vil man se, at dette system har man overalt, og at man de fleste steder har udviklet det endnu stærkere, end vi har herhjemme. Det gælder i allerhøjeste grad også nogle af de lande, vi i almindelighed kalder de kapitalstærke. Jeg anser dette for at være en aldeles nødvendig foranstaltning, hvis Danmark stadig skal — og det skal vi — udvikle sig i retning af at blive et moderne industrisamfund.

Jeg takker altså for tilslutningen og håber på en hurtig og velvillig udvalgsbehandling af lovforslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Henning Rasmussen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 10. januar 1962 kl. 14 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
  - 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
Forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond.
  - 3) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til boligministeren af Thestrup m. fl.*
  - 4) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Aage Fogh.*
  - 5) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Aage Fogh.*
  - 6) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om kommunale valg.
  - 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen.
  - 8) *Første behandling af:*
Forslag til lov om læreruddannelsen på Færøerne.
- Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den pågældende uge.

Mødet hævet kl. 10⁵⁰.

40. møde.

Onsdag den 10. januar 1962 kl. 14.

Formanden: På årets første dag bragte jeg Deres Majestæter Kongen og Dronningen folketingets hilsen og ønsker for det nye år.

Kongen bad mig bringe en hilsen til tingets medlemmer og gav udtryk for håbet om, at tinget må få held til at løse de kommende vanskelige opgaver i en god samarbejdets ånd.

(Medlemmerne påhørte stående formandens meddelelse).

Formanden: I skrivelse af 22. december 1961 meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende en af den internationale arbejdskonference i Genève i året 1961 vedtagen konvention om delvis ændring af de af Den internationale Arbejdsorganisations generalkonference på dens første 32 møder vedtagne konventioner.

I skrivelse af gårs dato meddeler økonomiministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om økonomisk samordning.

I skrivelse af gårs dato meddeler undervisningsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om folkeskolen på Færøerne.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for kulturelle anliggender, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af Statens kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet og forslag til lov om ændring af loven om

oprettelse af „Statens almindelige Videnskabsfond“.

Medlem af folketinget Ninn-Hansen har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil justitsministeren anmode retsplejerådet om at tage stilling til anvendelsen af båndoptagelser som bevismiddel inden for retsplejen?“

Spørgsmålet er optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i dag.

Medlem af folketinget Asger Jensen har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Har statsministeren forhandlet med erhvervene om de nødrationer, der er foreslået i pjecen „Hvis krigen kommer“, inden denne pjece blev trykt og udsendt til befolkningen?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid efter spørgetiden i dag.

I skrivelse af 22. december f. å. har folketingsmand Waldemar Laursen, der har haft orlov på grund af sygdom, meddelt, at han fra den 1. januar d. å. atter kan give møde i tinget. Stedfortræderen, fabrikmester Nicolaj Sønderby Petersens hverv som midlertidigt medlem er herefter ophørt med udgangen af december måned f. å.

Fra det norske stortings Nobelkomité har jeg modtaget eksemplarer af en skrivelse vedrørende uddelingen af Nobels fredspris for 1962. Eksemplarer af skrivelsen er fremlagt i læseværelset.

Under henvisning til § 5 i lov nr. 197 af 16. juni 1961 om øget statsstøtte i forbindelse med Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde fremsender ministeren for offentlige arbejder med skrivelse af 9. d. m. en fra SAS modtagen årsberetning med regnskab for SASs driftsår 1. oktober 1960-30. september 1961. Ministerens skrivelse og årsberetningen vil blive omdelt til tingets medlemmer.